

GÅ UD I HISTORIEN PÅ LOVNS HALVØEN 26. – 28. marts

OM RUTEN

Denne tur, som er den ottende tur ud i historien, fører dig på en eventyrlig vandretur gennem skov og strand og over bakker på Lovns halvøen. Følg den gule rute en del af vejen. Ruten er markeret med gule flag, ca. 5 km lang og kræver godt fodtøj. Vær opmærksom på toppen af skrænten, når der ingen beplantning er. Der er langt ned og ingen afskærmning.

HISTORIEN PÅ STEDET

Lovns halvøen er et skønt sted med skov og strand. En tur gennem skoven er helt fortryllende med efeu, der slynger sig og hænger ned fra træerne. Man forventer næsten at se alfer og feer titte frem.

Om ikke for alfer og feer, så er stedet et attraktivt sommerhusområde for helt almindelige mennesker. Fra stenalderen findes køkkenmøddinger, og bronzealderens høje er ligeledes at finde. Jernalder, vikingetid og middelalder er repræsenteret ved fund af huse og især mønter. Herregården Hessel er et helt kapitel for sig selv, der vidner om storhedstider og herremænd.

Fra toppen af klinten på stranden er der en skøn udsigt til Salling og fjorden. Historisk set er det et godt sted at holde øje med fremmede på fjorden. Samtidig bevæger man sig gennem et bakket landskab med fuglesang og græsningssarealer.

FIND RUTEN

Kør mod Museet Herregården Hessel, fortsæt forbi, parkér ved shelter-parkeringspladsen på højre side ved Hesselvej 44. Herfra følges den gule rute.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Ruten går ad stier og strand, så husk fornuftigt fodtøj og vand og eventuelt en madpakke. Pas på naturen, hold hunden i snor og tag dit affald med dig.

VEST-
HIMMERLANDS
MUSEUM

Søndergade 44 • 9600 Aars
Tlf.: +45 98 62 35 77 • mail@vmus.dk
www.vesthimmerlandsmuseum.dk

STENALDERCENTER
ERTEBØLLE

Gl. Møllevej 8 • 9640 Farsø
Tlf.: +45 98 63 67 88
stenalder@vmus.dk
www.stenaldercenter.dk

1 Følg den gule rute og find den første markering.

Her på Lovns Odde har der boet mennesker siden stenalderen. Ved Lovns Sø var der i jernalderen og vikingetiden en lille landsby, hvor håndværkere arbejdede og handlede. Ved søen er der fundet en skat fra vikingetiden med 111 mønter fra Danmark og andre lande. Hvis der var krig eller kom røvere, gravede man sine skatte ned.

Hvis du skulle vælge mellem dine ting, hvad ville du så grave ned for, at røvere og soldater ikke skulle stjæle det?

2 Følg den gule rute og find den anden markering.

Her i skoven kan du se en plante med grønne blade, der vokser op ad træerne. Den hedder efeu eller vedbend og er en plante, man også kunne se i stenalderens urskov. Den har giftige bær og kan klatre 30 meter op ad træer.

Kender du nogle planter, der har været her siden stenalderen? Det kan være en med torne og lækre sorte bær, som vokser vildt i skoven.

3 Følg den gule rute mod højre. På stranden drejer du mod venstre, hvor du finder den tredje markering.

Her ligger nogle gamle dæk. I gamle dage smed man dæk ud i fjorden for at fange ål. Ål kan godt lide at gemme sig i hulrum. I dag er ålen fredet og må ikke fanges.

Har du smagt ål? Ved du godt, at ålen er en fisk, og at den kan bevæge sig over land?

Mønter

På Nationalmuseet findes den Kongelige Møntsamling. Her ligger møntskatten fra Lovns. Møntfund fra vikingetiden fortæller en historie om vikingernes færden, og om hvem de handlede med. Fra vikingetiden findes mønter helt fra orienten. Ved Aggersborg, Danmarks største vikingeborg, er der fundet mange forskellige mønter fra forskellige tidsperioder. Sikkert fordi mange handlende passerede Limfjorden netop her.

Stenalderplanter

Brombær og hindbær fandtes allerede i Ertebølletidens urskov. Det har været en sensommer lækkerbisker i tidens jæger- og samlersamfund. Måske som tilbehør til en dyresteg.

Ertebølletid

Ertebølletiden er fra 5.400 – 3.950 f.v.t. og dækker den sidste periode i jægerstenalderen. Perioden er opkaldt efter Ertebølle i Vesthimmerland, hvor den første køkkenmødding blev udgravet i slutningen af 1800-tallet.

4

Følg stranden og find den gule rute væk fra stranden, op over moræneklinten og find den fjerde markering.

Der er små søer flere steder her på bakkerne. Der er også kilder. En kilde er vand, der pibler op af jorden. Her er der meget ler i jorden, som gør, at vandet har svært ved at synke og i stedet presses op. Gennem tiden har det været et godt sted at bo, fordi der altid var frisk vand.

Hvor kommer det vand, du har derhjemme i vandhanen, mon fra? På Herregården Hessel hentede de vand fra kilderne og måtte gå rigtig langt.

*Vær opmærksom på skrænterne, hold øje med små børn!
Der er langt ned.*

5

Følg den gule rute og drej til venstre, der hvor ruten deler sig, og find den femte markering.

Her er en lille ringvold. En vold er en forhøjning, og ringen er en voldgrav gravet rundt om volden. Herfra har man for mange hundrede år siden holdt øje med fremmede skibe på fjorden. Måske har man sendt signal til andre herfra, hvis der kom fjender.

Hvordan kan du sende signal til andre herfra uden at bruge din mobiltelefon?

6

Følg den gule rute lidt tilbage og mod venstre, hvor du finder den sjette markering.

Heromkring er der hegn med køer, der græsser. Der har været køer i Danmark siden stenalderen. Den første er uroksen, som er uddød i dag. I bondestenalderen kom tamkvæg til Danmark, så det blev lettere få mælk og kød.

Har du prøvet at malke en ko og smage nymalket mælk?

Kilder

Omkring kilder har der altid været et eller andet mystisk. Ofte er der sagn forbundet hermed, og de bliver kaldt for helligkilder.

Ringborge

Fra vikingetiden kender vi flere forsvarsringborge i Danmark. Den nærmeste er Aggersborg her i Vesthimmerland. De store ringborge er placeret på strategisk gode steder nær vigtige ruter både til lands og til vands, så man kunne holde øje med, hvem der kom forbi.

Landbrug

Landbrugskulturen med korn og tamkvæg begynder i Mellemøsten omkring Iran for 12.000 år siden. Først omkring år 4.000 f.v.t. i bondestenalderen når den til Danmark. Ikke alle husdyr er med fra start. Høns kommer først til Danmark i jernalderen omkring år 0.

7 Følg stien på den røde rute til højre mod stranden og find den syvende markering.

I Ertebølletiden, for 6.000 år siden, var der mange østers. Ertebøllefolket spiste dem på stranden og smed skallerne væk. Det blev til store dynger med skaller og andet køkkenaffald som fiskeben og dyreknogler. Her på Lovns Odde er der fundet flere køkkenmøddinger.

Har du smagt østers eller muslinger? Du kan dampe muslinger i cola. Det smager sødt.

8 Følg stranden til højre og find den ottende markering.

På stranden ligger der mange store sten. De kommer fra Norge og Sverige og blev skubbet herved i istiden. Den høje klint er moræne. Moræne er ler, sand, grus og sten, som isen skubber rundt med, når der er istid. Den her klint er opstået gennem flere istider. Du kan se forskellige lag i klinten.

Hvor tror du, at du kan se de ældste lag i klinten, nederst eller øverst?

9 Følg stranden og følg den gule sti til højre gennem skoven, tilbage mod parkeringspladsen, og find den niende og sidste markering.

Her i skoven er der mange slags træer og planter, der også var her i stenalderen. Her er hassel, som du kender fra hasselnødder. Hassel har i stenalderen været brugt til hegn og fiskeruser. Hassel får lange tynde grene, når træet saves over lidt over jorden.

I stenalderen havde man kun stenøkser til at fælde træer med. Det tager ikke lang tid at fælde et træ med en stenøkse, måske 10 minutter for to mand. Hvor lang tid tror du, det tager med en motorsav?

Følg den gule rute tilbage til parkeringspladsen.

Østers

I Ertebølletiden elskede man østers. Men man spiste også meget andet, for ellers skulle en voksen mand hver dag spise mindst 650 stk. for at overleve. Sikke et arbejde!

Istider

Flere istider har påvirket udformningen af Lovnshalvøen. Isen skyder fremad og trækker sig tilbage mange gange og tager sten, ler, grus, silt, jord og sand med. Sidste istid sluttede for ca. 10.000 år siden.

**NÆSTE TUR BEGYNDER
TORS DAG DEN 1. APRIL.
GLÆD JER!**

